

Konkurs Moja smart wieś

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa
Polskiej Akademii Nauk
ul. Nowy Świat 72
00-330 Warszawa

Szanowni Państwo.

Tak się złożyło, że czasem zaglądam na stronę IRWIR PAN. Tak się złożyło, że nad informacją o ogłoszonym konkursie tylko prześliznąłem się wzrokiem: „*Inteligentna, zrównoważona i innowacyjna wieś, która wykorzystuje nowoczesne technologie w celu poprawy jakości i poziomu życia jej mieszkańców...*” jasne, że to nie dla nas. Nie obsiewamy dronem pól, nie wymyśliliśmy i nie wymyślimy robota, który ulży pracującym przy zbiorach, albo obornika o zapachu lawendy, żeby goście, spędzający weekendy w naszych agroturystycznych gospodarstwach, nie narzekali na smród. Tak się jednak złożyło, że znajomi wciąż namawiali – „Jest szansa, żeby inni usłyszeli, jest nagroda, trzeba napisać o tym, co robicie...”.

Zanim zdecydowałem się opisać te działania, sprawdziłem, co na temat pojęcia *Inteligencja* ma do powiedzenia Wikipedia¹. Chwile potem wszystko stało się jasne – wraz z moim Zespołem próbujemy zrozumieć, analizujemy rzeczywistość, a zdobytą wiedzę wykorzystujemy w trudnych sytuacjach, jakie stawia przed nami nasza wiejska codzienność. Bez dronów, robotów i najnowocześniejszych technologii **budujemy inteligentną wieś**.

Przechodząc do wymaganych w regulaminie konkursu konkretów: działamy na terenach wiejskich dziesięć lat. **Od ośmiu lat (2012-do chwili obecnej)**² prowadzę domowe hospicjum pomagające osobom nieuleczalnie chorym **na terenie pięciu gmin, a dwóch powiatów woj. podlaskiego** (Narew, Narewka, Michałowo, Gródek, Zabłudów).

Hospicjum domowe funkcjonuje na wiejskich terenach wschodniego Podlasia – terenach o niskim i bardzo niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego³, wyludniających się, starzejących. **Pytacie o naszych beneficjentów?** -do tej pory objęliśmy opieką prawie 400 osób nieuleczalnie chorych i zależnych w ich domach, a także drugie tyle - ich opiekunów i członków rodzin. Prowadząc zajęcia edukacyjne oraz autorskie warsztaty „Umieranie ludzka rzecz”, dotarliśmy do kilkuset studentów medycyny. Byliśmy zapraszani jako eksperci z wystąpieniami w Senacie RP (Sytuacja kobiet wiejskich), oraz Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie w 2018 r. i do Rzecznika Praw Obywatelskich RP w 2019 („Choroba nieuleczalna i umieranie na wsi.”). Prowadzimy spotkania dla wolontariuszy, dzieci i młodzieży, a także wykłady dla klubów seniora i słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku i grup nieformalnych - przy parafiach, świetlicach wiejskich. Prowadzimy je nieprzerwanie od założenia Fundacji, rozszerzając stale grono odbiorców (np. o osoby niepełnosprawne umysłowo, więźniów, osoby w żałobie).

W praktyce oznacza to działania daleko wykraczające poza prowadzenie finansowanego przez państwo hospicjum. To wiele godzin obserwacji, spotkań i rozmów o potrzebach, trudnościach i wyzwaniach jakie stają przed osobami nieuleczalnie chorymi i ich bliskimi mieszkającymi na wsiach.

¹. Inteligencja:(od [łac. *intelligentia*](#) - zdolność pojmowania, [rozum](#)) – zdolność do postrzegania, analizy i adaptacji do zmian otoczenia. Zdolność rozumienia, uczenia się oraz wykorzystywania posiadanej wiedzy i umiejętności w różnych sytuacjach. Cecha umysłu warunkująca sprawność czynności poznawczych, takich jak myślenie, reagowanie, rozwiązywanie problemów. (*źródło-j.w.*)

² **Pogrubioną czcionką** zaznaczam informacje wymagane Regulaminem.

³ Raport „Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap I”, 2014, EFRWP, IRWIR PAN.
za:<https://bs.net.pl/aktualnosci-zrzeszen/monitoring-rozwoju-obszarow-wiejskich>

Mamy coraz większe doświadczenie i coraz lepiej dostrzegamy i potrafimy wskazać potrzeby i bolączki naszych beneficjentów. Będąc blisko, nauczyliśmy się patrzeć na nie z perspektywy osób chorych i ich bliskich zamieszkujących obszary wiejskie. Pozostając blisko naszych podopiecznych realizujemy nasz główny cel, którym jest niesienie profesjonalnej pomocy osobom przewlekle i nieuleczalnie chorym, oraz ich rodzinom, na wiejskich terenach wschodniego Podlasia. Obecnie pod naszą opieką znajduje się ok. 40 osób. Zaledwie ok.1/3 z nich spełnia kryteria refundacji usług naszego hospicjum przez NFZ. Na opiekę nad pozostałymi musimy pozyskiwać środki z innych źródeł. Pojawiło się pytanie - jak im pomóc, gdy inne sposoby pomocy, skuteczne w miastach, nie działają na obszarach wiejskich?

Najpierw poszerzyliśmy kryteria przyjęcia pod opiekę. Potem do zespołu dołączyły trzy opiekunki. Z dala od dużych ośrodków miejskich i sieci szpitali dojeżdżamy ze swoją wiedzą, umiejętnościami i ze sprzętem medycznym do podlaskich wsi, tam, gdzie „nikt inny nie dojeżdża”. Nierzadko jest to nawet kilkadziesiąt kilometrów w jedną stronę. Niesiemy pomoc ludziom nieuleczalnie chorym - często pozostawionym samym sobie starszym i samotnym. Zachęcamy do angażowania się w pomaganie członków wiejskich grup nieformalnych i wolontariuszy.

Działając już siedem lat, doświadczyliśmy, że system oferujący specjalistyczną opiekę hospicyjno-paliatywną jest na terenach wiejskich niewydolny. O pomoc i wsparcie dla osób zależnych proszą nas nie tylko lekarze rodzinni, ale także gminne ośrodki pomocy społecznej, PFRON, proboszczowie czy sołtysi z okolicznych wiosek, dobrze znający potrzeby swoich. Z nimi wszystkimi współpracujemy i przy naprawde małych zasobach ludzkich na naszych słabo zaludnionych terenach, we współpracy tej upatrujemy jeden z ważniejszych kluczy do odniesienia sukcesu. Sprawdziliśmy to w praktyce - tylko taka pomoc jest skuteczna.

Następnym naszym doświadczeniem jest świadomość, że sami, będąc małą jednostką działającą na oddalonej prowincji jesteśmy zbyt słabym głosem, aby być nie tyle usłyszany (bo to się zdarza), ale aby być wysłuchany, jako głos osób, które same nie są w stanie domagać się swoich praw, czy podejmować spektakularne protesty. Są to osoby nieuleczalnie chore, zależne mieszkające na wsiach odległych od małych i większych ośrodków miejskich. Jesteśmy głosem ok 50% mieszkańców naszego regionu i prawie 40% (39,8%) ludności Polski⁴.

Nie mając, póki co, wpływu na zmianę przepisów, która umożliwiłaby naszym chorym lepszą dostępność do profesjonalnej opieki u kresu życia, zdecydowaliśmy się na zmienianie rzeczywistości nam najbliższej – przez wdrożenie i testowanie w naszym hospicjum innowacji, która mogłaby zaproponować nowy model hospicjum działający na terenach wiejskich. Udało się - jest taniej, efektywniej. Jest lepiej i o tym możecie Państwo poczytać, posłuchać i obejrzeć w załączonych niżej linkach.

Z wyrazami szacunku,
Paweł Grabowski -
doktor i sprawca tego całego zamieszania.

P.S. Poradzono, żeby załączyć film i zdjęcia. Wszystko jest tutaj:

<https://www.innowacjespoleczne.org.pl/innowacja/nowy-model-funkcjonowania-hospicjum-domowego-na-terenach-wiejskich/>

A reszta tu: <https://hospicjumeliasz.pl/>

⁴ Źródło: GUS, Obszary wiejskie w Polsce w 2016 roku.